

Speciális gyermekotthonban élő 12-17 éves fiatalok szociálisprobléma-megoldó gondolkodásának vizsgálata

Kopecskó-Hodosi Zsófia

Gyógypedagógia alapszak – pszichopedagógia szakirány szakirányú továbbképzési szak

Levelező munkarend

Neveléstudományi Intézet, Gyógypedagógiai Tanszék

Belső témavezető: Gelencsérné dr. Bakó Márta – egyetemi docens, tanszékvezető

Külső témavezető: Kátainé dr. Lusztig Ilona Klára – óraadó

Az elmúlt években jelentős mértékben növekedett azon vizsgálatok száma, amelyek fókuszukba a gyermekkor és a fiatal felnőttkor közötti időszak szociális problémáinak definiálását, valamint az ennek megoldására irányuló gondolkodás folyamatának feltárását helyezték. A kapott eredmények demonstrálják a gyermekkori szociálisprobléma-megoldó gondolkodás fontosságát. Emellett a vizsgálati eredmények (Chang, D'Zurilla, és Sanna, 2004) bizonyították, hogy a szociális kompetencián belül a problémamegoldó gondolkodásnak kiemelkedő szerepe van, valamint az életkor előrehaladtával fokozatosan szorosabb kapcsolat mutatható ki többek között az agresszióval, az együttműködéssel, az érzelemszabályozással is.

Dolgozatom fókuszában a speciális gyermekotthoni ellátásban élő fiatalok szociális problémamegoldó-képességének vizsgálata áll. Célom feltárni a gondozottak szociális kompetenciáját, különös tekintettel a problémamegoldással kapcsolatos nézeteikre, attitűdjükre.

Kutatásunkat 2023 tavaszi-nyári időszakában végeztük el két speciális gyermekotthonban, Esztergomban, valamint Zalaegerszegen. A két intézményben összesen 56 fő került felmérésre. Kutatásmódszertani apparátusunk két kérdőívet ölelt fel, egy szociodemográfiai kérdőívet, valamint a Szociálisprobléma-megoldó Kérdőívet, amelynek adaptálása Kasik (2009) nevéhez kötődik. A kapott válaszok statisztikai vizsgálatát SPSS 29.0.0. programmal végeztük el.

Eredményeink azt mutatják, hogy a speciális gyermekotthon lakóinak szociálisprobléma-megoldó orientációjára a pozitív irányultság jellemző. Kiemelendők azok az eredményeink, miszerint minél később kerül kiemelésre a gyermek a családjából, annál nagyobb eséllyel rendelkezik pozitív orientációval. A nevelőszülői elhelyezéssel kapcsolatban eredményeink azt mutatták, hogy minél hosszabb időt tölt a gyermek nevelőszülői ellátás keretében, annál inkább

jellemző rá a pozitív problémamegoldó orientáció. Válaszaikból az is kiderült, hogy a speciális gyermekotthonban élő fiatalokra a racionális problémamegoldás jellemző.

Az eredmények alapján azt is elmondhatjuk, hogy az impulzív stílus és a családi háttér, valamint a pszichológiai tényezők között pozitív irányú kapcsolat mutatható ki, tehát azt mondható el erről az eredményről, hogy minél több családi vagy pszichológiai tényező kerül megjelölésre, annál impulzívabb problémamegoldó stílus jellemzi az adott személyt. Azonban a rendszerszintű háttértényezők esetében fordított kapcsolatot láthatunk, tehát a háttértényezők számának növekedésével csökken a nevelésbe vett fiatalra jellemző impulzív stílus mértéke. A racionális problémamegoldó stílus esetében azonban mindhárom tényező esetében negatív kapcsolatot találtunk.

A negatív orientációjú személyek és a nevelési felügyelet kapcsolatát megvizsgálva azt találtuk, hogy jelentősen magasabb azoknak az értéke, akiknél szükség volt a hatósági intézkedés elrendelésére, tehát sokkal inkább jellemző rájuk a negatív orientáció, mint azokra, akiknél nem volt szükség erre a hatósági szabályozásra.